

Posudek vedoucí práce na bakalářskou studii Magdalény Žárské

Postavení svobodných matek a nemanželských dětí v novověku,

46 stran (+ 4 strany obrazových příloh)

FHS UK, červen 2007

Předkládaná práce – jak napovídá titul – si klade za úkol studovat postavení nemanželských dětí a jejich neprovdaných matek v novověkém období. Cíl práce je vymezen poměrně široce, hlavní otázky, které si autorka klade, jsou patrný spíše implicitně než explicitně. Studie je rozčleněna do sedmi kapitol, přičemž první dvě (Rodina v novověku a Důležitost sňatku) mají spíše charakter obecnějšího úvodu do problematiky rodiny ve studovaném období. Třetí kapitola je věnována „představám sexu před vstupem do manželství.“ Vlastní těžiště práce tvoří kapitoly 4.-7. (podle mého soudu nepoměrně málo rozsáhlé oproti kapitolám „úvodového“ a kompilačního charakteru). Kapitoly vykazují značný nepoměr co do rozsahu i obsahu (9 stránek ve 3. kapitole, 12 stránky kapitola 4.)

První dvě kapitoly mají spíše shrnující, kompilační charakter, opakují především známé věci, často ovšem zkomponované do příliš paušálních či zjednodušujících tvrzení. Totéž platí i o kapitole třetí (věnované premaritálním představám o sexu a formám kontroly porodnosti), kde autorka odkazuje výhradně na jediný titul (M. Lenderová – K hříchu i k modlitbě) a na internetové stránky. I zde se opakují věci známé, a to poměrně nekriticky. Autorka se například ani nezamýšlí nad racionalitou, která vedla k přísnějšímu postihu cizoložných žen (především obava z ohrožení legitimního potomstva). Začlenění odstavců o antikoncepčních postupech zde ovšem působí poněkud neorganicky, spíše jako kolekce kuriozit, které snad mohly být spíše zařazeny na konec práce jako součást příloh. Navíc autorka se zde ani nepokouší zamýšlet nad tím, které z nich mohly být známy/aplikovány v prostředí a období, jímž se zabývá.

Nejasné je i určení území („naše území“), které autorka studuje – a které v podstatě nijak přesněji vytyčeno není; ještě závažnější je však nevyhraněnost onoho „novověku“, který autorka vymezuje poměrně dlouhým obdobím 16.-19. století (s paušálním tvrzením „na jehož konci se odehrály významné společenské změny“ (s. 5) – přitom klíčové ekonomické, právní, sociální i kulturní změny, které se podepsaly na životě svobodných matek a jejich dětí, nastoupily především ve 2. polovině 18. století). Autorka jakoby v podstatě vůbec nerozlišovala mezi obdobím klasického „raného novověku“ (16.-pol. 18. stol.) a obdobím

nastupující („novověké“) industriální éry (od sklonku 18. stol.) Poměrně dlouhé období 16.-19. století je tak zahrnuto do jedné periody, aniž jsou patrné změny a dynamika, již právě toto období přineslo.

Největší přínos práce spočívá v rozboru pramenného materiálu, tedy na jedné straně edic smolných knih, na straně druhé pak analýza rukopisných matrik a výslechových protokolů z 19. století. Zde přináší autorka řadu zajímavých postřehů, je však škoda, že je často hlouběji nerozvádí ani nezasazuje do širšího kontextu, který by umožnil lepší pochopení studovaného fenoménu.

V případě smolných knih například zcela postrádáme práci s relevantní literaturou věnovanou samotnému trestnímu právu; ani pozdější, tzv. „výslechové protokoly“ z 19. století nejsou blíže charakterizovány ani kriticky zhodnoceny, v podstatě se nedozvídáme, o jaký druh agendy a výslechů jde – například zda se jedná o pře trestní či civilní.

Při četbě práce M. Žárské zaráží také absence zahraničních titulů - které by autorce mohly napomoci k méně povrchní interpretaci sledovaných jevů. To se týká jak problematiky nemanželských dětí a svobodných matek, ale i obecně k dějinám rodiny, k nimž dnes existuje již celá řada titulů ve světových jazycích, minimálně v angličtině a francouzštině (tedy jazycích, které autorka ovládá) a které jsou dostupné i v českých knihovnách, respektive s nimiž se mohla seznámit mimo přinejmenším během svého zahraničního pobytu.

Již spíše na okraj můžeme práci vytknout drobné technické a pojmové nedostatky či nepřiliš obratné, až naivní formulace; autorka například často opomíjí uvádět průběžně materiály, ze kterých cituje nebo o kterých hovoří; o jistém zmatku v používání odborných („technických“) termínů svědčí mimo jiné například i výraz „sekundární prameny“ (jímž autorka zjevně myslí odbornou literaturu, s. 5); „křtěcí“ jméno namísto jména křestního – tedy pojem, který autorka přejala z jazyka svých pramenů ; či formulace „jsem využila zápisy o procesech“ - bez bližšího určení druhu procesů (s. 29).

Celá práce působí poměrně nevyrovnaně, neorganicky a roztržitě, je také poněkud neucelená metodicky i metodologicky, opakuje se v ní řada nepodložených floskulí a klišé svědčících o poněkud nekritickém zacházení s prameny i odbornou literaturou.

Přesto se domnívám, že práce dostala nárokům kladeným na bakalářskou práci. S přihlédnutím ke skutečnosti, že M. Žárská prokázala během svého bakalářského studia poměrně velké nadání a motivaci, stejně jako nadprůměrnou píli i předpoklady pro analytickou práci (které se bohužel do předkládané studie příliš nepromítly), práci doporučuji

k obhajobě **pouze s výhradami – v závislosti na výsledku obhajoby – a navrhuji
hodnocení ve výši kolem 30 bodů.**

V Praze dne 9. srpna 2007

Dr. Daniela Tinková,
Ústav českých dějin FFUK